

ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
Кликните да бисте почели унос текста.
<ol style="list-style-type: none">
1. Датум и орган који је именовано комисију 27.04.2016. Наставно-научно веће Филолошког факултета у Београду
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:<ol style="list-style-type: none">
1. др Јован Делић, редовни професор за ужу научну област Српска књижевност, предмет Српска књижевност 20. века, изабран 2009. на Филолошком факултету, Универзитета у Београду
2. др Слободан Грубачић, професор емеритус, члан САНУ, Немачка књижевност и култура, 13.04.2011, Универзитет у Београду
3. др Предраг Петровић, доцент за ужу научну област Српска књижевност, предмет Српска књижевност 20. века, изабран 2013. на Филолошком факултету, Универзитета у Београду
4. Кликните да бисте почели унос текста.
5. Кликните да бисте почели унос текста.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
Кликните да бисте почели унос текста.
<ol style="list-style-type: none">
1. Име, име једног родитеља, презиме: Михаило, Алекса, Зечевић
2. Датум рођења, општина, република: 09.04.1968. , Подгорица, Црна Гора
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 13.02.2008., Београд, Гротеска, црни хумор и апсурд у романима: Људи са четири прста, пети прст и Gullo Gullo Миодрага Булатовића
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Наука о књижевности, Српска књижевност 20. века
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Елементи гротеске у дјелима Миодрага Булатовића, Борислава Пекића и Милорада Павића – сличности и разлике
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.
Докторска дисертација Михаила А. Зечевића има 249 страна компјутерски штампаног текста и подељена је на два основна дела: Увод у проблем гротескног (1-69) и О гротескном у делима Миодрага Булатовића, Борислава Пекића и Милорада Павића (70-231). Први део је рашчлањен на три поглавља: а) Увод (1-10) б) Теоријска разматрања у гротескном (11-41), ц) Православље и уметност (42-69). Други део има пет поглавља: а) Уводне напомене (70-78); б) Гротескно у делима Миодрага Булатовића (78-113); ц) Гротескно у делима Борислава

Пекића (114-163); д) Гротескно у делу Милорада Павића (164-198); е) Закључна разматрања (199-232). Следи литература (232-248) и биографија кандидата (249).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводу се говори о проблему гротеске српске књижевности 20. века; указује се на ауторе који се баве гротеском у српских писаца, и на двојицу најзначајнијих теоретичара гротеске светског формата – Волфганга Кајзера и Михајла Бахтина. Потом се прати развој и значај појма гротеске, затим се расклапа „гротескни механизам“, присуство алегорије гротесци и њена природа, па се онда расправља о гротескној комичности времена и простора. На крају се говори о сличностима и разликама између религиозног и гротескног, како би се отворио простор за разматрање односа православља и уметности. Овај део дисертације је врло информативан и доноси осврт на велики број радова који разматрају однос православља и уметности. Он је, међутим, само делимично функционалан, у расправама о модерној гротесци. У својим анализама кандидат ће се мање ослањати на ову литературу, а више на основне радове из теорије гротеске, као и на низ мањих радова домаћих аутора (Н. Милошевић, З. Глушћчевић, Н. Вуковић, Љ. Јерemiћ, А. Илић, П. Пјановић, Л. Томић, Ј. Лукић, М. Пантић, Ј. Мустеданагић, Ј. Ахметагић, А. Јерков, Ј. Делић). У аналитичком делу кандидата проучава гротексу на примерима одабраних дела репрезентативних српских писаца књижевности друге половине 20. века. Кандидат прво анализира романе Миодрага Булатовића *Људи са четири прста* и *Gullo Gullo*, успостављајући његове односе са традицијом (Б. Станковић, М. Настасијевић и Р. Петровић) у домаћој књижевности, али и са европским мајсторима гротеске у књижевности (Ф. Рабле, Н. В. Гогољ) и сликарству (Х. Бош, П. Бројле). Такође указује на везе његове прозе са старозаветним списима (Књига о Јову). Булатовић даје уметничку визију света у промени, сталном кретању и узбурању. Посебна пажња се поклања гротескној слици простора повезаној са темом европског подземља која је подређена Булатовићевој визији пакла. Илуструју се поступци карневализације, дочаравања мрака доњег света и света као зверињака. Посебно се наглашава склоност ка демонском и расправља се о природи и значењу ђавола у Булатовићевим романима. Пажња се поклања зооморфној гротесци (свиња Јозефина и куна *Gullo Gullo*), али и деформацијама људског тела. Инсистира се на политичкој и друштвеној димензији Булатовићеве гротеске – на тематизацији подземља, емиграције, тероризма и оживљавање фашизма. Посебно се прате метаморфозе дракуле у Булатовићевом делу. Анализа гротеске у делима Борислава Пекића ограничена је на романе *Како упокојити вампира*, *Ходочашће Арсена Његована* и *Антиутопијску трилогију*. У роману *Како упокојити вампира* истиче се гротескни вампир, па лице самог ђавола и кишобрана који постаје гротескни предмет. Гротеску прати хладан, цинични хумор. У *Ходочашћу* је гротескно уобличена страст за поседовањем и јунаков еротски однос према кућама, али и његово понашање у преломним тренутцима историје. Пекић гротескно уобличава своје ликове, понекад чак слично Булатовићу. Посебна пажња посвећан је Пекићевој Антиутопијској трилогији и пишчевом односу према енглеској и руској књижевној утопијској и антиутопијској традицији. Свет дочаран као дезорјетнисан и у својеврсном историјском лудилу, а крај света као неминовна последица избора цивилизације стицања. Оспесија научним експериментима на човеку и процват генске технологије води до хибридизације човека и кактуса, човека и вука, човека и кобца, шкорпије, ајкуле итд. Роботизација света и однос човека и робота дају писцу прилику да размахне своју машту у креације гротескних слика и чудовишта са гвозденим и златним очима. Милорад Павић је мајстро гротеске а *Хазарски речник* је репрезентативно дело где се гротеска у изобиљу појављује, по правилу у обликовању ликова и њихових међусобних односа. Кандидат налази низ ликова и слика у знаку фантастике и гротеске и пажљиво их декретује, набраја и тумачи. Закључак рада је и истовремено синтетички и проблемски. Његова позиција је

амбивалентна: он је завршно поглавље другог, аналитичког дела рада, али и завршно поглавље дисертације. Њиме се одоговара на питање о сличности и разликама међу тројицом истакнутих писаца у њиховом односу према гротесци. Пошто је у претходна три поглавља аналитички приступио појединачним писцима и њиховим делима, овде је, поступком поређења, укрстио резултате до којих је дошао у аналитичком делу дисертације. Зато је ово поглавље својеврсна синтеза дисертације и превазилази значај домета уобичајених закључака у академским радовима. Кандидат је, на крају, навео 209 библиографских јединица коришћених при изради овог рада. Литература се могла боље средити и логичније распоредити.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији

1. *Зло као историјска константа у последњем стваралачком циклусу Миодрага Булатовића*, ЦАНУ, Зборник радова са научног скупа Други Лалићеви сусрети: Зло као књижевна тема, зборници радова, бр. 104, ОУ књ. 35, Подгорица, 2010
2. Каталог злих дана (о роману Хајка Михајла Лалића), Комови, Андријевица, 2015

уз напомену:

Навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Кликните да бисте почели унос текста.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат је лепо рашчланио и поставио рад. Обавестио се о теорији гротеске и коректно интерпретирао најзначајније теоретичаре. Такође је проучио релевантну секундарну литературу о гротесци и тројци знаменитих српских писаца: М. Булатовићу, Б. Екићу и М. Павићу. Пажљиво је анализирао одабрана дела поменутих писаца трагајући за елементима гротеске у њима. На крају је укрстио резултате појединачних анализа и у закључку дисертације понудио синтезу сличности и разлика између тројице писаца и њихових односа према гротесци.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Кандидат је прегледно и систематично анализирао дела постављена у задатку дисертације и дошао до значајних закључака о сличности и разликама у грађењу гротеске код тројице знаменитих писаца друге половине двадесетог века.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета да прихвати докторску дисертацију Михаила А. Зечевића *Елементи гротеске у дјелима Миодрага Булатовића, Борислава Пекића и Милорада Павића – сличност и разлике* и да му омогући усмену одбрану пред овом комисијом.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. др Јован Делић, редовни професор
2. др Слободан Грубачић, редовни професор емеритус, члан САНУ
3. др Предраг Петровић, доцент

